

Verksamhetsplan 2017 för Trygg i Österåker

VISION OCH MÅL

Vi skall vara en trygg och säker kommun att verka och bo i. Detta uppnår vi genom ett nära samarbete med kommunens invånare, andra myndigheter, föreningar, ideella organisationer och näringsliv.

Vårt arbete är att samordna och utveckla ett övergripande, strategiskt och långsiktigt drog- och brottsförebyggande trygghetsarbete i Österåkers Kommun.

Vi är aktivt med i samhällsplaneringen när det gäller att skapa trygghet i offentliga miljöer/rummen.

KOMMUNIKATION - INFORMATION

Österåker är en trygg kommun och detta måste vi kommunicera ut internt och externt. Detta uppnår vi genom att bl.a. vara aktiv på sociala medier och kommunens egna hemsidor, medverka på olika mässor, möten och andra aktiviteter i och utanför kommunen. Producera och sprida informationsmaterial, faktablad m.m. Vi ska synas tillsammans med polisen synliggöra vårt gemensamma arbete om trygghet/otrygghet.

FOKUSOMRÅDE 1

ANDT (Alkohol, narkotika, doping, tobak)

Övergripande mål och strategi

Ett Österåker fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk

Genom de undersökningar och resultat som vi genomfört kommer vi under året att ha möjligheten att fokusera mer på ANDT området. Vi kommer under året genomföra ett antal processutvärderingar på de insatser som vi genomför. Under 2018 kommer Stockholmsenkäten genomföras igen och då kan vi se effekterna av insatserna.

1:1 Strategi

Under 2017 kommer huvudfokus vara att ta fram och presentera en övergripande strategi och mål för ANDT. Den följer den nationella och Länsstyrelsens ANDT-strategier. Till detta arbete har vi sökt bidrag från Folkhälsomyndigheten som vi hoppas på ett positivt svar från.

1:2 Stockholmsenkäten

Under 2017 kommer vi genomföra olika insatser med anledning av resultatet från 2016. Arbete mot barn, ungdomar och föräldrar kommer fokusera på ungdomars alkohol- och tobaksvanor.

1:3 Tobak

Resultatet av Stockholmsenkäten visar på att vi behöver göra en informationsinsats mot tobak.

Förbereda och genomföra tobaksföreläsningar till skolorna. Starta upp och genomföra arbete kring tillsyn tillsammans med Miljö- och hälsa. Skylta upp våra skolor med skyltar om ”Rökfri skolgård” och ”Tobaksfri skoltid”. Mediekampanjer för att informera om lagar, varför tobaksfritt, föräldrarnas betydelse m.m. Vi kommer att mäta antalet insatser samt reaktioner av dessa. Delta i tobaksfria veckan, vecka 47.

1:4 Alkohol

Resultatet av Stockholmsenkäten visar på att vi behöver göra en informationsinsats mot tobak.

Utökad tillsyn och försöka strypa tillgången av alkohol för ungdomarna. Vi ska arbeta aktivt mot föräldrar, genom information om vikten av att säga nej och att prata med sina ungdomar. Polisen genomför ett antal Kronobergsinsatser.

1:5 Narkotika

Vid två tillfällen kommer vi tillsammans med polisen erbjuda personal som arbetar med ungdomar en utbildning i drogtecken. Fortsatt arbete med Linköpingsmodellen. Informationsinsatser mot föräldrar och information via sociala medier. Bland de ungdomar som använder droger är den vanligaste drogen cannabis.

1:6 Utbildning i riskfaktorer och skyddsfaktorer.

Erbjuda utbildningar för skol- och fritidspersonal under 2017-2018 tillsammans med polisen, ca två tillfällen per år.

1:7 Policy och handlingsplan för tidigt upptäckt av drogmissbruk hos elever

Utifrån Stockholmsenkätens resultat kommer vi att påbörja ett arbete med kommunen. Handlingsplanen skall vara tydlig när det gäller förebyggande arbete, insatser och lagar. Tidplan: Senhösten 2016-2018

Kommunikation

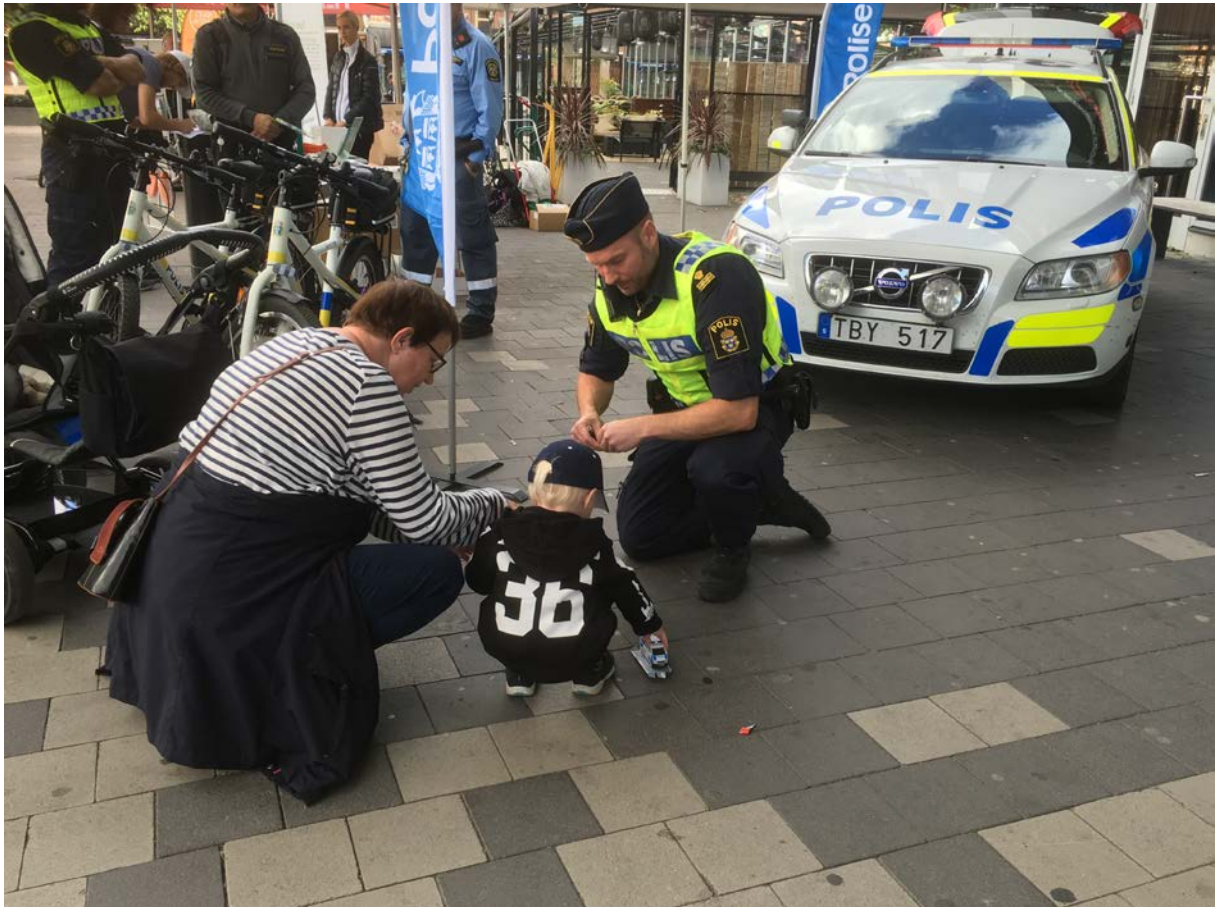
Kommunicera via sociala medier, lokala medier och via kommunens hemsidor. Ta fram en folder mot föräldrar som kan delas ut vid olika tillfällen samt distribueras via skolorna. Vi kommer att delta i länsstyrelsens och olika nationella kampanjer kring ANDT.

FOKUSOMRÅDE 2

TRYGGA INVÅNARE

Målet är att vi ska ha trygga invånare i alla åldrar. Definition av trygghet: Ingen skall behöva känna sig rädd för eller utsättas för brott.

Föräldrar är en viktig målgrupp och där ska vi arbeta i samverkan med föräldrastödare och frivillig organisationer kring föräldrastöd, utbildningar och föreläsningar

2:1 Synlig polis

Under 2016 genomfördes ett antal medborgardialoger och medarbetarundersökningar kring vad polis och kommun bör arbeta med och genomgående blev svaret att arbeta för mer synlig polis och framförallt att vi syns tillsammans. D.v.s. aktörer inom Trygg i Österåker. Detta kommer vi att genomföra under 2017 genom att vi syns i media, på olika evenemang i kommunen, delta i olika samverkansforum riktade inom alla åldersgrupper, genomföra olika informationsinsatser m.m. Polis kommer bl.a. synas mer i förebyggande syfte genom att bl.a. cykla, besöka fritidsgårdar, riktade insatser samt delta i samverkansforum för trygghet.

2:2 Arbeta mot våldsbejakande extremism

Handlingsplan

Handlingsplan antas i början av året. En utbildningsinsats genomförs i tre olika steg. Tillsammans med polis bevakar vi utveckling inom detta område.

Kommunikation: Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör ansvarar för kommunikation i media. De utbildningsinsatser som genomförs och ev. spridning av annat material sker internt.

2:3 Trygghet i förskolor, grundskolor och gymnasiekolor

Vår ambition är att det som räknas som brott mellan 16.00-08.00 också skall räknas som ett brott mellan 08.00-16.00. Skolan är ingen fredad zon för brottsliga handlingar.

Skapa förutsättningar för att samverka med förskolor/skolor kring preventionsarbete som leder till ökad trygghet kring och i förskolor/skolor.

Tidiga insatser för att stärka upp tryggheten på och omkring förskolor och skolor. Vi arbetar med trygghetsronder, bekymringssamtal, klassrumsklimatet, handledning, föreläsningar.

Kommunikation: Ta fram en informationsfolder/blad om vad Trygg i Österåker kan erbjuda i samverkan. Information på sociala medier och web sida.

2:4 Förebyggande arbete tonåringar

Skapa, bygga upp och hitta rutiner för en trygghetsgrupp-ungdom för det förebyggande arbetet mot tonåringar. Vi deltar även i skolornas områdesgrupper.

Kommunikation: Intern kommunikation, vid behov även extern sådan.

2:5 Föräldraträffar/föreläsningar/utbildningar

Riktade föreläsning till föräldrar på skolor samt tre öppna föreläsningar för allmänheten. Ta fram ett lätthanterligt informationsmaterial för skolorna, som de kan använda på föräldramöten och andra informationstillfällen.

Kommunikation: Inbjudan via utskick skolor, sociala medier m.m.

2:6 Nattvandring

Fortsätta utveckla nattvandringen. Nattvandring varje helgkväll. Hitta ekonomiska förutsättningar för att genomföra nattvandring årets alla helger.

Kommunikation: sociala medier, lokala medier och hemsidorna

2:7 Brott mot äldre

Tillsammans med polisen och deras volontärer kommer vi erbjuda studiecirkeln ”Försök inte lura mig” som riktar sig mot äldre. Målet är att vi genomför minst 2 studiecirkelar under året.

Kommunikation: Via riktade inbjudningar direkt till olika pensionärsorganisationer, sociala medier samt affischering på bl.a. olika träffpunkter.

2:8 Våld i nära relationer

Ett oerhört viktigt område som vi måste bli bättre på att samverka kring både internt och externt. Vi behöver ta fram en tydlig struktur om vem som ska göra vad. Under 2017 kommer vi att prioritera detta.

Kommunikation: Delta på olika kampanjer som kommer regionalt. Marknadsföra olika stödinsatser som finns i kommunen både på hemsidan men också genom en folder.

2:9 Sociala insatsgrupper

Polis och socialtjänst fortsätter sitt arbete kring sociala insatsgrupper.

FOKUSOMRÅDE 3

TRYGGHET I OFFENTLIGA RUMMET

Som ett led till att bli en säker och trygg kommun arbetar vi med trygghet i det offentliga rummet. Liv och rörelse i offentliga rummet skapar trygghet.

Genom att arbeta med situationell prevention kan vi snabbt nå framgång i det förebyggande arbetet.

Några prioriterade områden, åtgärder under 2017 inom situationell prevention. Information om vad situationell prevention är finns som bilaga.

3:1 Utvärdering av trygghetsarbetet inom SBF

Vi har sökt medel från BRÅ för att genomföra en utvärdering av SBFs arbete kring trygghet. Österåker anses av många vara en av de bästa kommunerna på situationell prevention och vad beror det på? Om vi får ett positivt svar från kommunen kommer vi att anlita extern och interna aktör för att utvärdera vilka framgångsfaktorer har vi och vad behöver vi förbättra.

3:2 Området kring Berga Fritidsgård.

Området utanför Berga Gården och Österåkersgymnasiet upplevs som en av de otryggaste platserna. Men även de boende kring området har signalerat om att det framför allt på sommaren är tillhåll mellan deras fastigheter.

Tillsammans med Armada, Kommunen och verksamheterna runt området genomföra en del fysiska förändringar samt genom att fler tillfällen där polis, väktare och nattvandrare rör sig i området på kvällarna minska otryggheten i området.

Kommunikation: Information på fritidsgårdarnas sidor samt på andra sociala medier om vart man kan vända sig om man är utsatt eller känner sig otrygg. Tips på hur man kan förebygga brott och utsatthet bland ungdomar.

3:3 Trafik

I samarbete med väg och trafik skapa trygga och tillgängliga gc-vägar.

Samverkan kring trygga skolvägar, trygghet vid lämning och hämtning. Riktade insatser kring mopeder och epatraktorer. Uppmana polis till fler hastighetskontroller kring skolor och idrottsarenor.

Kommunikation: Informera om olika resultat när det varit insatser, delta på europeiska trafikantveckan.

3:4 Parker och andra öppna ytor

Arbetar efter modellen att alla parker/ ytor skall ha "Power of 10" principen d.v.s. en yta= tio

olika funktioner. Arbeta med genusperspektiv (enligt forskning är kvinnor mer otrygga än män därför vinner kommunen mycket på att ta till vara på kvinnors upplevelse av vad som är tryggt.) Bra belysning, rent och snyggt, tydlig översikt av parker och öppna ytor.

Under 2017 kommer vi att stödja olika insatser för att få fler att vara i Järnvägsparken genom att uppmuntra till olika arrangemang, öka tryggheten genom väktare och polis som rör sig i området men även genom att se till att vi fortsätter att göra järnvägsparken attraktiv för människor i alla åldrar.

Kommunikation: Sprida information om vilka aktiviteter som man kan komma till genom affischering, sociala medier och kanalen. Fastställa i tidigt skede vilka aktiviteter som kommer att ske i parken under juni-augusti 2017.

3:5 Trygga miljöer

Arbeta med felanmälsappen för att få information om var man upplever sig otrygg. Arbeta mer med belysning, siktröjning, göra stråken attraktiva för alla.

Kommunikation: Sprida kunskapen om appen via att delta på olika mötesforum i kommunen, olika medier och genom att ta fram ett informationsblad om hur appen fungerar och vad man kan använda den inom.

3:6 Grannsamverkan/Båtsamverkan

Genomföra två nätverksträffar, delta på grannsamverkansmöten, starta upp ett nytt båtsamverkanområde. Tillsammans med polisen öka insatserna mot båtrelaterade stölder.

Kommunikation: Marknadsföra grannsamverkan/båtsamverkan på Kanalens dag, Bomässa, hemsida, sociala medier m.m.

3:7 Tunnlrar

Driva frågan om att genomföra en inventering av våra tunnlar ur ett trygghetsperspektiv. Påbörja arbetet med att ta fram en tunnelstrategi tillsammans med väg och trafik och kultur.

3:8 Social rondering (Bevakning)

Utveckla arbetet kring social- och situationell bevakning. Rondering efter behov och årstid. Detta innebär att vi på ett effektivare sätt kan använda oss av bevakningsföretag i akuta situationer men även i det förebyggande arbetet. Styra bevakningen efter var det inträffar skadegörelse, hot och upplevd otrygghet. Samverkan sker med Armada.

Sociala ronderingen beställs via trygg i Österåker efter behovsbedömning från bl.a. den riskgrupp som startas och har möten varannan vecka. Riskgruppen består av polis, vaktbolag, säkerhetsstrateg och trygghetssamordnaren ansvarig för infracontrollen men den kan ev. komma att utökas med ett par aktörer.

3:9 Klotter

Tyvärr ser vi en negativ utveckling av klotteret i kommunen. Allt fokus har varit på att hinna med och sanera. 2017 kommer vi att se över hur vi kan arbeta med att förebygga klotter på flera olika sätt än att bara sanera. Målet är att få fler fastighetsägare och markägare att ta samma riktlinjer som kommunen tagit.

3:10 Bilrelaterad brottslighet

Väg o trafik har sökt bidrag för att utvärdera projektet kring övergivna fordon. Vi följer aktivt det resultatet och ser även hur vi kan utveckla hanteringen av övergivna cyklar och liknande.

Tidplan och kommunikationsplan uppdateras kontinuerligt under året beroende på grund av att många av insatserna är händelsestyrda.

Bilaga I

Vad är situationell prevention?

Tillfället gör tjuven, brukar man säga. Situationellt brottsförebyggande arbete handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås.

Brottstriangeln beskriver tre förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås. När en motiverad gärningsperson och ett brottsobjekt kommer i kontakt på samma plats uppstår en situation där det finns risk för brott.

Brottstriangeln ovan beskriver förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås. Utgå gärna från den när du ska analysera en brottsproblematik. Utifrån analysen kan sedan olika åtgärder väljas. Brottsförebyggande åtgärder kan vara av social karaktär men de kan också inriktas mot att förändra de situationer som genererar brott, till exempel genom åtgärder som skyddar brottsobjektet eller förändrar platsen så att det blir mindre attraktivt att begå brott där.

Situationella brottsförebyggande åtgärder kan delas in i fem övergripande strategier som kan användas i såväl polisens arbete som av fastighetsägare, olika förvaltningar inom kommunen, inom kollektivtrafiken eller av andra aktörer. Ofta blir arbetet som mest effektivt i samverkan mellan flera aktörer. Grunden för dessa åtgärder bör utgå från ett kunskapsbaserat arbetssätt med tydlig problembild och analys, väl avvägda åtgärder och uppföljning av resultaten.

Fem övergripande strategier:

- 1. Öka ansträngningen som krävs för att genomföra ett brott***
Kan exempelvis innebära att förstärka låsanordningar, sätta in säkerhetsdörrar, använda porttelefoner eller stänga av gator.

- 2. Öka risken för den som har för avsikt att begå brott**
Kan exempelvis innebära att införa kameraövervakning, arbeta med grannsamverkan eller designa platser för ökad naturlig övervakning.
- 3. Minska belöningen för den som begår brott**
Kan exempelvis innebära märkning av potentiellt stöldgods eller ta bort stölbegärliga objekt ur bilar.
- 4. Reducera provokationer som kan leda till brott**
Kan exempelvis innebära att försöka förebygga köer och trängsel i kollektivtrafik för att undvika konflikter.
- 5. Ta bort ursäkter för den som begår brott**
Kan exempelvis innebära kontroll av alkoholserving, för att undvika överservering som kan leda till våldsbrott, eller att man tydligt informerar om lagar och regler.

Förebygga brott genom arkitektur och stadsplanering

En inriktning av situationellt brottsförebyggande arbete, som handlar om hur fysiska miljöer kan utformas för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället, kallas Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED).

CPTED bygger precis som övrig situationell prevention på att en specifik plats eller situation kan påverka en person att begå brott. Genom att bygga på rätt sätt, företrädesvis genom att ha med dessa aspekter redan i planeringsfasen, eller genom att förändra den fysiska omgivningen via olika åtgärder kan man försvåra för potentiella gärningspersoner och på så sätt förebygga brottslighet. CPTED kan handla om till exempel arkitektur och byggande av bostadsområden, men också om mindre förändringar så som att skymmande buskage tas bort eller att belysningen förbättras på en otrygg eller brottsdrabbad plats.

CPTED bygger ursprungligen på sex olika principer om hur miljöer bör utformas för att minska risken för brott.

De sex principerna:

- 1. Territorialitet** *Innebär att de boende i ett område känner ansvar för en plats och de aktiviteter som utförs där. Genom att individer och grupper känner ansvar för platsen minskar också incitamenten för potentiella gärningspersoner att begå brott där. Upplevelsen av territorialitet kan ökas genom exempelvis fysiska eller symboliska barriärer så som markerade ingångar som skiljer privata, offentliga och semioffentliga miljöer men också genom att platsen används för sociala aktiviteter. Genom att man avlägsnar skräp, klotter och andra tecken på social oordning signalerar miljön att det finns personer som känner ansvar och kontrollerar eventuella försök att begå brott eller andra oönskade aktiviteter.*
- 2. Tillträdeskontroll** *Innebär att tillträdet till byggnader eller platser begränsas vilket försvårar för individer med uppsåt att begå brott. Exempel på detta är användande av porttelefoner eller koder för tillträde till byggnader.*

3. **Övervakning** Innebär att en plats övervakas på olika sätt för att öka tryggheten och försvåra för den som har för avsikt att begå brott. Övervakningen kan vara informell genom att byggnader designas med fönster vända mot exempelvis en parkeringsplats så att bilar och personer som befinner sig där kan ses av dem i bygganden. Det kan också innebära att man förbättrar belysningen eller reducerar buskage och liknande för att få öppna siktlinjer och naturlig övervakning. Övervakningen kan också vara mer formell med väktare och polis eller genom att övervakningskameror används.
4. **Försvårande av brottsgenomförande** Innebär användning av exempelvis lås, staket, inbrottslarm och liknande åtgärder som minskar möjligheterna att begå brott.
5. **Image** Innebär att man skapar platser som är attraktiva att vara på och som signalerar ordning. Exempel på detta är att ta bort skräp, reparera trasig belysning eller sönderslagna fönster, ta bort brända bilar och liknande.
6. **Aktivitetsstöd** Innebär att man genomför åtgärder som uppmuntrar till användning av platsen för positiva aktiviteter. Exempel på detta är att man kan skapa lekplatser, caféer eller andra typer av mötesplatser. Man kan också planera så att busshållplatser, uttagsautomater och taxistationer hamnar på platser där man vill öka aktiviteten och genomströmningen av människor.

Andra generationens CPTED

Med tiden har CPTED utvecklats till att även handla hur man gör platser attraktiva och hur man uppmuntrar till ett positivt användande av det offentliga rummet. I det som ibland kallas andra generationens CPTED kompletteras ovanstående metoder för fysisk planering med att stärka grannskapssammanhållning och den gemensamma känslan av samhörighet i exempelvis ett bostadsområde. Tanken är att en starkare sammanhållning och gemensam känsla för sitt bostadsområde i förlängningen leder till minskad brottslighet och ökad trygghet.